

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 4355289
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Ağustos 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (5 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (86 Adet, 204 Sayfa)

1

7/66520

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
TBMM 7/66520 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Anayasanın 63. Maddesi ve 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, ender bulunan tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını devletin yükümlülüğü olarak belirlemiştir. Sit alam ilan edilerek bütüncül koruma altına alınan kültür ve tabiat değerleri; doğal sit, arkeolojik sit, kentsel sit, tarihi sit ve kentsel arkeolojik sit alam olarak sınıflandırılmakta ve bu alanlar 3 grupta derecelendirilmektedir. 1 'inci derece sit alanları evrensel değeri olan, ilginç güzelliklere sahip ve ender bulunması nedeniyle mutlaka korunması gerekli alanlardır. Dünya mirası olan bu alanların korunması insanlık açısından çok önemlidir. 2'nci derece sit alanları, doğal yapı korunarak kamu yararı için kullanıma açılacak alanlardır. 3'uncu derece sit alanları, doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yolunda yörenin potansiyeline bağlı konut kullanımına da açılacak alanlardır. Doğal sit alanlarının tespit ve tescil yetkisi, 08-08-2011 tarihinde Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda yapılan değişiklikle; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesinde Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiatı koruma alam ve sulak alanların tescil, onay ve ilanı ile tabiat varlığı, doğal sit alanı ve özel çevre koruma bölgelerinin tespit, tescil, onay, değişiklik ve ilanına dair usul ve esasların belirlenmesi amacıyla düzenlenen, Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik'te değişikliğe gidilmiştir ve 16 Mart 2020 tarihli resmi gazetede yayınlanmıştır. Yönetmelikte doğal sit alanları; kesin korunacak hassas alanlar, nitelikli doğal koruma alanları ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanları olarak üç kategoriye ayrılmıştır.

Yönetmelik değişikliği ile dereceleri düşürülerek, korunan alanların imara açılmasının, turistik entegre tesis kurulmasının, madencilik faaliyetleri yapılmasının, tarım uygulamalarının, hayvancılığın, balıkçı barınağının, kültür balıkçılığının, günübirlik kamp ve karavan faaliyetlerinin yapılabilmesinin önü açılmıştır. Bu faaliyetler, mutlak korunması gereken bu alanların olağanüstü ekosistemlerini, florasının, faunasını, Jeolojik, jeomorfolojik özelliklerini telafisi imkansız bir şekilde tahrip etmektedir.

Korunan alanların yeniden derecelenmesi amacıyla; çevrenin, doğanın, ekosistemin, biyolojik çeşitliliğin, doğal ve kültürel kaynakların korunması ve korunan alanların artırılması amacıyla Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi başlatıldığı Mayıs 2019 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanı tarafından açıklanmıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2020 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'na göre; Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu Bakanlık tarafından hazırlanması gerekirken, hizmet alımı yöntemiyle hazırlattırılmaktadır. Oluşturulan araştırma ekiplerinde, orman mühendisi, ziraat mühendisi ve çevre mühendisi meslek gruplarından araştırmacılara yer verilmediği görülmüştür. İzmir-Manisa ve Muğla İlleri Doğal Sit Alanları Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporlarında teknik esaslar ve sözleşme/teknik şartname hükümlerine aykırı uygulamaların olduğu da tespit edilmiştir.

2021 yılında Boğaziçi Üniversitesi ve çevresinde 422 bin metrekairelik alan nitelikli koruma alam ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanlarına çevrilmiştir. İzmir Aliaga'da 3 bin yıllık Kyme Antik Kenti'nin derecesi düşürülmüş, imar faaliyetleri onaylanmış, Kyme ve çevresinde yapılaşmaya ve liman faaliyetlerine izin verilmiştir.

İzmir Dikili ilçesinde daha önce l'inci derece doğal sit alanı olan bölgeler, 2'nci derece doğal sit alanı statüsüne düşürülerek, bölgede yapılaşmanın önü açılmıştır. Bu örneklerde olduğu gibi, bilimsel temelden yoksun ve hukuka aykırı bir şekilde yapılan bu çalışmalar sonucunda dereceleri düşürülen alanların olması kamuoyunda büyük tepki yaratmakta ve bu uygulamaların rant amacıyla yapıldığı iddialarını oluşturmaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma işi hangi illerde yapılmaktadır? Hangi illerde çalışmalar tamamlanmıştır?
- 2- Hangi illerde, hangi kesin korunacak hassas alanlarının statüsü değiştirilmiştir? Bunların gerekçesi nedir?
- 3- Hangi illerde nitelikli doğal koruma alanlarının statüsü değiştirilmiştir? Bunların gerekçesi nedir?
- 4- Statüleri düşürülen alanların flora, fauna ve ekolojik olarak araştırmaları bilimsel temele dayalı olarak yapılmış mıdır?
- 5- Statüleri düşürülen alanların hangilerinde imar planı çalışmaları yapılmıştır/yapılacaktır?
- 6- Statüleri düşürülen kesin korunacak hassas alanlarda yapılması planlanan enerji, maden ve inşaat projeleri mevcut mudur?
- 7- Bakanlığınız, Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu hakkında Sayıştay Denetim Raporu'nda belirtilen eksiklikleri ve yanlış uygulamaları düzeltmiş midir?
- 8- Bakanlığınız, Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu hazırlanmasında, akademisyenler ve demokratik kitle örgütleri ile işbirliği yapacak mıdır?
- 9- Kesin korunacak hassas alanları, nitelikli doğal koruma alanlarını ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanlarını korumak için etkin çalışmalar yapacak mısınız?

CEVAP

Mülga 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 13/A, ek 1 inci ve geçici 6 ncı maddelerine dayanılarak hazırlanan 19.07.2012 tarih ve 28358 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik'in 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 9 uncu maddelerine dayanarak ve bilimsel veriler ekseninde hazırlanan, 01.03.2013 tarih ve 2116 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onaylanan "Doğal Sit Alanlarının Değerlendirilmesine kapsamında hazırlanan Teknik Şartnameler" doğrultusunda tüm Türkiye genelindeki mevcut olan bütün doğal sit alanlarının yeniden değerlendirilmesi ve bilimsel kriterler ışığında alanların sahip olduğu biyo-ekolojik (flora, fauna, habitat), jeolojik, hidrojeolojik ve jeomorfolojik değerlerinin belirlenmesi ve önerilerin ortaya konulması amacıyla dört mevsimi kapsayacak şekilde Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projeleri yapılmıştır.

Bu projeler, Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonlarının görev ve yetki alanında bulunan iller doğrultusunda gruplandırılmış ve Kamu İhale Kanunu çerçevesinde, Doğal Sit Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Teknik Esaslar doğrultusunda oluşturulan teknik şartnameler ile yüklenicilere yaptırılmıştır. Buna göre Türkiye genelinde 21 Bölge Komisyonu (Antalya, İstanbul, Muğla, Balıkesir, Bursa, İzmir, Çanakkale, Ankara, Kocaeli, Edirne, Denizli, Eskişehir, Nevşehir, Konya, Adana, Kayseri, Trabzon, Samsun, Erzurum, Van, Şanlıurfa) ve bağlı illerinde, ayrıca Tuz Gölü ÖÇKB de Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projeleri yapılmıştır. Bununla birlikte yine Türkiye genelinde doğal sit alanı olma özelliği gösteren alanlar için "Potansiyel Doğal Sit Alanlarının Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projeleri" gerçekleştirilmektedir.

Bütün doğal sit alanlarının değerlendirilmesi ve bilimsel kriterler ışığında alanların sahip olduğu biyo-ekolojik, jeolojik, hidrojeolojik ve jeomorfolojik değerlerinin belirlenmesi ve önerilerin ortaya konulması dört mevsimi kapsayacak şekilde yapılan çalışmalar ile tamamlanmıştır. Bu projelerle, kamu yararı gözetilerek doğal sit alanlarının bütüncül, multidisipliner ve kaynak değerleri saptanarak bilimsel eksende değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir. Söz konusu projelerde yer alan uzmanların -göreceli değil- bilimsel kıstaslar dikkate alarak, Bakanlığımızın belirlediği Doğal Sit Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Teknik Esaslar doğrultusunda ve belirli kriterler doğrultusunda çalışması sağlanmıştır.

Tüm bölgelerimizde düzenlediğimiz Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projeleri, 370 takvim gününde gerçekleştirilen bir proje olup, en az dört mevsim yapılan arazi çalışmaları ile şekillenmiştir. Bu arazi çalışmalarında Bakanlığımız tarafından hazırlanan teknik şartname doğrultusunda konularında en az 5 yıllık deneyime sahip Ekolog, Ornitolog, Memeli Uzmanı, Botanik Uzmanı, Omurgasız Uzmanı, Herpetolog, Hidrojeolog veya Jeoloji Mühendisi, Peyzaj Mimarı, Harita Mühendisi ve CBS Sertifikalı Uzman çalışmıştır. Tüm bu çalışmalar ile mevcut kaynak değerlerimizi korumak, gerçekte hangi alanların jeolojik, jeomorfolojik, hidrolojik, peyzaj ve biyo-ekolojik (flora, fauna ve ekosistem değerleri) değerlere sahip olduğu tespit edilerek, doğal eşikler göz önünde bulundurularak, koruma alanlarının sınırlarının ve yeni doğal sit kategorilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Kesin kabulü yapılarak araştırma süreci tamamlanan projelerin sonucunda elde edilen Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporları, Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik'in 17 nci maddesi kapsamında yürütülen tescil süreci kapsamında ilgili kurum kuruluşlarca da değerlendirilmek üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından kurum görüşlerine sunulmuştur. Sonrasında, bu raporlar, kurum/kuruluş görüşleri ve diğer teknik verilerle beraber değerlendirilmek üzere Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonlarına sunulmaktadır.

Bakanlığımızca statüleri değiştirilen alanlarda Belediye Başkanlıkları, İl Özel İdaresi vb. kurum ve kuruluşlarca talepte bulunulması ve/veya ihtiyaç olması halinde 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 109. maddesi uyarınca İmar Planı çalışmaları yapılmaktadır.